

คำนำ

การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพใน มอ.ปัตตานี เล่าความทรงจำที่ไม่ควรลืม

ภารกิจหนึ่งของพิพิธภัณฑประวัติธรรมชาติและเครือข่ายเรียนรู้ท้องถิ่น คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีคือการสืบทอดเจตนารมณ์ของมหาวิทยาลัยในการบ่มเพาะความเป็นพลเมืองดีให้กับประเทศชาติ ความเป็นพลเมืองดีหมายถึงความมีสติปัญญา มีความใฝ่รู้ มีสำนึกสาธารณะ มีจริยธรรม มีโลกทัศน์และวิสัยทัศน์กว้างขวางดังนี้เป็นต้น ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายเลยในโลกที่กว้างใหญ่ไพศาลแต่พื้นที่และโอกาสการเรียนรู้กลับคับแคบเพราะถูกกำหนดให้อยู่ในกรอบจากระบบโครงสร้างการศึกษาของประเทศ เราจะขยายพื้นที่นี้ได้อย่างไรในสภาวะที่มีข้อจำกัด ถ้าเราตั้งใจคิดก็ยังมีช่องทางหรือโอกาสที่พอจะจับฉวยได้ที่จะขยายพื้นที่การเรียนรู้ให้เพิ่มขึ้นได้เพียงแต่เราต้องช่วยกันสะสมพลวัตหัวใจให้มากขึ้นจนถึงระดับวิกฤติ ก็จะสามารถทำให้เกิดเป็นพลังขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้เหมือนสมการของไอน์สไตน์ $e = mc^2$ โดย e =พลังชุมชน m =มวลหัวใจ และ c =ชุมชนร่วมใจ เชื่อเถอะว่าถ้าเราทำต่อไปเรื่อยๆสักวันหนึ่งจะต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงแน่นอน

งานวิจัย เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีจึงเป็นเหมือนการเปิดพื้นที่ (โอกาส) เล็กๆให้นักศึกษาใจอาสาในกลุ่มหนึ่งที่รวมตัวกันทำกิจกรรมอาสาสมัครเชิงวิชาการตามโอกาส โดยตั้งชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มนักศึกษาเคลื่อนไหวทางชีววิทยา (Biology Student Movement=BSM)” มีการทำกิจกรรมรณรงค์ทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ถีบจักรยานลดปัญหาโลกร้อน ทำกิจกรรมเชิงวิชาการที่เป็นประโยชน์กับท้องถิ่น เช่น สสำรวจชนิดของนกอพยพ และการทำวิจัยเล็กๆตามรายวิชา เป็นต้น เพื่อค้นหาความรู้และความจริงอย่างเป็นกระบวนการ ทำให้มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการทำแผนพัฒนาและช่วยการตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง หรืออย่างน้อยที่สุดก็เป็นประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพตนเองของนักศึกษาที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกฝนจิตสำนึกสาธารณะซึ่งเป็นสาระสำคัญของความเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติโดยรวม

แม้ว่างานวิจัยชิ้นนี้จะมีข้อด้อยอยู่หลายประการในเรื่องของกระบวนการและวิธีวิจัย การวิเคราะห์ผลและการสรุปผล ก็ตาม แต่อย่างน้อยที่สุดยังได้เห็นความมานะพยายามของกลุ่มที่ทำการวิจัย มีข้อค้นพบที่เป็นสาระสำคัญของงานวิจัยชิ้นนี้ หลายประเด็นที่มหาวิทยาลัยควรให้ความสนใจ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของมวลมหาประชาคม มอ. แต่ประเด็นเหล่านี้ถูกละเลยมองข้ามมายาวนานจนเคยชินและไม่รู้สึกว่าเป็นปัญหา สิ่งเหล่านี้ มอ.(ผู้บริหาร)และประชาคมที่เกี่ยวข้องควรนำมาพิจารณาและให้ความสนใจ จัดเวทีเรียนรู้เพื่อหาวิธีการจัดการความสัมพันธ์ให้เหมาะสมร่วมกัน เช่น การจัดการต้นไม้ การจัดการภูมิทัศน์ การจัดการการจราจร ความสัมพันธ์กับชุมชนรอบมหาวิทยาลัย เป็นต้น เท่าที่ผ่านมาประชาคม มอ. และชุมชนรอบมหาวิทยาลัยห่างเหินกันมากไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจใดๆร่วมกันเลย ความจริง มอ.มีทุนทางสังคม ทุนวิชาการอยู่มากแต่สมาชิกของประชาคมขาดโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วม ทำให้งานหรือการแก้ปัญหาขาดพลังและด้อยประสิทธิภาพไปอย่างน่าเสียดาย

งานวิจัยชิ้นนี้ เป็นเพียงเสียงเบาๆของนักศึกษา ถ้าหมอ.เงี่ยหูฟังอย่างตั้งใจ ก็จะได้ยิน

BSM=กลุ่มนักศึกษาที่เคลื่อนไหวกิจกรรมทางด้านชีววิทยาด้วยจิตสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมตามโอกาส เท่าที่ผ่านมา เช่น การเคลื่อนไหวร่วมกับองค์กรชาวบ้านคัดค้านการสร้างเขื่อนสายบุรี โดยการจัดทำเอกสารข้อมูลผลกระทบจากการสร้างเขื่อน รณรงค์การใช้จักรยานลดโลกร้อนใน มอ.ปัตตานี เป็นต้น